

## לוח השנה היהודי-ישראלי

### שיעור למחנכת לקראת תקופת המועדים והחגים המתקרבת

#### מטרות:

1. היכרות עם המועדים השונים, התרבויות והזהויות השונות בחברה הישראלית.
2. היכרות עם סיפור על התמודדות משותפת בחברה הישראלית, סביב שני אירועים המצוינים בסמיכות זה לזה

#### למחנכת:

לוח השנה המצויין בחלקיה השונים של החברה הישראלית הינו ביטוי עמוק למגוון האנושי המרכיב את החברה בישראל. מצויינים בו מועדים ואירועים משלל הדתות, העדות, הקהילות והזהויות של בני ובנות האדם החיים במדינה והקשורים אליה. ציון המועדים הללו עבור כל אחד מאיתנו הוא אירוע מיוחד, חגיגי ורווי משמעות. המרחב הציבורי הישראלי כולל בתוכו קבוצות שונות המציינות מועדים שונים בימים סמוכים ולעיתים אף באותם הימים. התקופה הקרובה יכולה להוות עושר גדול לכולנו ויחד עם זאת גם תקופה רגישה מאוד ונפיצה. בשיעור זה ננסה להעמיק את ההיכרות עם מגוון מועדים אלו, נשאל מדוע יש חשיבות להיכרות זו ומה היא יכולה להביא לחיינו, ואף נכיר סיפור של נסיון התמודדות משותף עם סמיכותם של שני מועדים משמעותיים בין שני חלקים בחברה הישראלית.

#### מהלך השיעור:

- חלק א' – היכרות עם לוח השנה הישראלי בתקופת החודשיים הקרובים – 30 דק'  
חלק ב' – דיון על היכולת לחיות יחד ולכבד את התרבויות השונות דרך מקרה בוחן – יום כיפור ואיד אל אדחא – 15 דק'

### חלק א – זיכרון חגים ומועדים (25 דק')



1 למחנכת/ת: הדביק/י על הלוח את כרטיסי הזיכרון הפוכים בסדר של שורות ושורים. הדביקי אותם רק מצידם העליון בכדי שתוכלי בקלות להפכם ולהחזירם במידת הצורך. חלק מהכרטיסיות מציינות חג/מועד שאנשים בישראל מציינים, וחלק מהכרטיסיות מתארות את בני הנוער שמציינים אותם. המטרה היא להתאים בין השניים.



חלק/י את הכיתה למספר קבוצות. כל קבוצה בתורה בוחרת שני קלפים והופכת אותם – במידה והם מתאימים אחד לשני – הם זוכים בנקודות והכרטיסיות נותרות חשופות. במידה ולא – הופכים את הקלפים בחזרה והתור עובר לקבוצה הבאה.



דיון:

- האם למדתם דברים חדשים שלא ידעתם? האם היו דברים שהפתיעו אתכם?
- אלו מועדים לא הכרתם לפני המפגש היום?
- האם לדעתכם יש חשיבות להיכרות עם מועדים וחגים שאני באופן אישי לא מציין/ת? מדוע?

## חלק ב' – אפשר יחד (15 דק')



קרא/י עם התלמידים את הסיפור של העיר עכו (מצורף נספח), המספר על השנה בה לוח השנה יהודי והמוסלמי חפפו, ועל כן יום כיפור חג עיד אל אדחא "נפלו" על אותו התאריך, והרא/י לתלמידים את הסרטון על הציון הסמוך של עיד אל אדחא – חג הקרבן ויום כיפור בעכו. <https://www.youtube.com/watch?v=fZJPxJvdWYM>



- מה היה קורה לדעתכם אם הם לא היו נפגשים ומחפשים פתרון?
- מה אפשר ללמוד מהסיפור הזה?
- האם לדעתכם יש חשיבות להיכרות עם מועדים וחגים שאני באופן אישי לא מציין/ת? מדוע?
- איך אתם הרגשתם לראות את הסרטון הזה? שיהודים וערבים משתפים מה החג שלהם בשבילם?
- מה הפוטנציאל שקיים בהיכרות עם מועדים של אוכלוסיות שונות בחברה?



למחנכת: היכרות עם מועדים מזמנת לנו חלון להסתכל דרכו לחלקים שונים בחברה הישראלית שאולי לרוב אנחנו לא באים במפגש איתם. דווקא בהסתכלות פנימה לתוך המועדים הכי אישיים, משפחתיים, לאומיים אפשר למצוא הרבה משותף. הרבה אנושי. והרבה מקום להזדהות עם מי שבדר"כ אני לא פוגשת ואולי אף מסמנת כשונה ממני ביותר.

### סיכום:

בתקופה הקרובה יצוינו מספר רב של מועדים וחגים הקשורים לאזרחי המדינה. כל מועד נושא בחובו מטען ערכי ותרבותי הבא לתת מבע ייחודי לפלח האוכלוסייה שאליו הוא קשור. ישנה חשיבות גדולה לציון אירועים אלו ולהתאספות סביבם יחד כעם, עדה וקהילה. יחד עם האירועים שאנו מכירים ומזדהים עמם, בחרנו להביא בשיעור זה דוגמה לעוצמה שיש בהכרת מועדים וחגים שדווקא אינם נמנים עם אלו שאנחנו מכירים. בעוצמה זו, הנוצרת מתוך היכרות והעמקה עם מועדים שפחות ידועים לנו, מצויה אפשרות חברתית מורכבת וגדולה, להצליח וליצור את המקום פה במדינת ישראל כמקום הנבנה ומועשר ממגוון הזהויות המרכיבות אותו.



טפּלָגָה, בת 15, מציינת  
את החג עם המשפחה  
שלה וחוגגת את היציאה  
מעבדות לחירות של  
היהודים בכל הזמנים



אמיר, מדריך בתנועת הנוע"ל.  
עולה לקבר הנביא ומשתתף עם  
חניכיו בצעדה כי חשוב לו לזכור  
ולחנך למסורת הדרוזית



נועם, חזרה מהמסע לפולין בשנה  
שעברה והחליטה שלא לתת יד  
להשכחה של אף רצח עם שהיה  
בהיסטוריה, כדי שזה לא יקרה  
שוב. היא מגיעה לטקס של  
הקהילה הארמנית בירושלים.



אמל, מקשטת את ביתה לקראת  
התקופה בתאורה מהבהבת בצורות  
של ירח. צמה בכל יום עד הערב,  
ולמרות שהיא לא מתפללת באופן  
קבוע, ברמאדן היא מתפללת  
ונזהרת שלא לקלל ולרכל.



משה, בן 15, משתתף בצעדת "חוגגים את המגוון" עם חבריו בקבוצת הכדורגל הפועל קטמון. חשוב לו ללכת לצעדה ולציין את יום ירושלים עם אנשים מכל חלקי העיר - אלפי יהודים וערבים, ימין ושמאל, אוהדי הפועל ואוהדי בית"ר ולהראות שאפשר לצעוד יחד.



נועה, בת 18, קומונרית בחוות ההכשרה  
(שנת שירות של תנועת נוער) שהולכת  
עם החניכים שלה מנתניה לאירוע  
בירושלים ללמד ולציין את הסיפור הציוני  
של עליית יהודי אתיופיה לארץ, סיפור  
שלא רבים מכירים לצערנו. קשה לה עם  
הבורות שיש כלפי העולים מאתיופיה





נטע, מציינת את ה־1 במאי בהגעה  
לצעדה הרשמית המסתיימת בבית  
ההסתדרות. פעילה במאבק לאיגוד  
העובדים ומאמינה שחשוב לשמור  
על זכויות האנשים בעבודה ובייחוד  
בני הנוער, שעושים את צעדיהם  
הראשונים בשוק העבודה



נעמה, לומדת בבית הספר ליד "ה  
בירושלים. ביום הזה, היא מעבירה  
שיעורי חינוך לכיתות בחטיבה על  
החשיבות של להוציא את הקללה  
הומו מהלקסיקון, ואיך יחס מבזה  
כלפי להט"בים מוביל בסוף  
לאלימות.



אלכס, בן 13, סבא שלו היה ווטרן  
יהודי, חייל בצבא האדום. נלחם  
במלחמה נגד הנאצים ועלה לארץ.  
אלכס בוחר לצעוד לצד סבו עטור  
המדליות ולצד חבריו בתנועת  
הנוער בצעדה לציון יום הניצחון



זהר, בן 16, מציין את היום בארגון  
אירוע עדות של ניצול שואה  
במתנ"ס בשכונה שלו. חשוב לו  
לציין את היום במפגש עם האנשים  
שהיו שם כדי לתת להם ולסיפור  
שלהם את היחס והכבוד הראוי.



נעים, בן 17, אחיו נהרג במבצע  
האחרון במסגרת שירותו בצה"ל,  
נואם השנה בטקס בבית העלמין  
הצבאי בעוספייה. חשוב לו  
שנזכור את מתינו ונחייה  
בחתירה להפסקת המלחמות.

### חג הפסח ט"ו בניסן עד כ"א בניסן

חג יהודי מקראי, הראשון מבין שלוש הרגלים. פסח נחוג שבעה ימים, מט"ו בניסן ועד כ"א בניסן. היום הראשון והאחרון מוגדרים כיום טוב, והימים שביניהם מכונים חול המועד.

### נבי שועיב

מתחם נבי שועיב הוא אתר קדוש לדרוזים הנמצא בגליל, בסמוך לקרני חיטין. על-פי המסורת הדרוזית מדובר בקברו של הנביא שועיב, המזוהה עם יתרו המקראי.

בחג מתקיימת עליה לקבר, צעדה מסורתית וחגיגות המונית במתחם. מנהיגי העדה נאספים לדון בסוגיות דתיות.

### יום הזיכרון לשואה ולגבורה

יום זיכרון זה נקבע על ידי הכנסת בחוק יום הזיכרון לשואה ולגבורה, תשי"ט-1959.

ביום זה מתקיימות פעילות חינוכית במוסדות החינוך וטקסים ממלכתיים, ומתקיימים טקסים ועצרות מרכזיים ביד ושם, יד מרדכי ולוחמי הגטאות.

### יום הזיכרון לרצח העם הארמני 24/4

מקובל לציין את תחילת רצח העם הארמני ב 24 באפריל 1915. במדינת ישראל עצם ההכרה ואופייה נמצא במאבק. בטקס יום השואה הבינלאומי באו"ם ב2015, נאם נשיא המדינה ראובן ריבלין נאום המביע הכרה ברצח העם, וב15 באפריל השתתפו לראשונה נציגים ישראלים בטקסי הזיכרון המרכזיים. החלטה זו אינה מבטאת שינוי בעמדת הממשלה.

היום מצוין על ידי צעדה, טקס ותפילה בירושלים. האירועים מאורגנים על ידי הקהילה הארמנית.

## האחד במאי

עד שנות ה 90 היה אופיו של החג בישראל דומה לחגים כמו פורים או חול המועד, בהם חלק מהמשק מושבת. מאז איבד החג את מעמדו בישראל וכיום כמעט ואינו מצוין, אך עדיין מוגדר כ"יום בחירה" בחלק ממקומות העבודה.

עצרות וטקסים של תנועות וארגונים שונים

## יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה

יום זיכרון זה נקבע על ידי הכנסת בחוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג-1963. ביום זה מתקיימת פעילות חינוכית במוסדות החינוך, וטקסים ממלכתיים בבתי הקברות הצבאיים.

## יום הבנ"ה 17/5

יום הבנ"ה (היום הבינלאומי למאבק בהומופוביה) צוין לראשונה בעולם ב-2005. הוא נקבע ל-17.5 כדי לציין את היום שבו ההומוסקסואליות הוסרה מרשימת ההפרעות הנפשיות של ארגון הבריאות העולמי ב-1990. מטרתו של יום זה היא לעלות למודעות הציבורית את כל צורות האלימות והאפליה כנגד להט"ב בחברה, להתנגד ולהאבק בהן. יום הבנ"ה מצוין ביותר מ-120 מדינות.

## יום העצמאות

יום העצמאות נקבע כיום חג בחוק יום העצמאות, התש"ט - 1949 שנחקק על ידי הכנסת לקראת מלאת שנה להקמת המדינה. מתקיימת פעילות חינוכית במוסדות החינוך וטקסים ממלכתיים, וישנו טקס הדלקת המשואות בהר הרצל וחגיגות בערים השונות

### **יום הניצחון על הנאצים 9/5**

חוק מעמד ותיקי מלחמת העולם השנייה, התש"ס-2000 קובע כי ותיקי מלחמת העולם השנייה (המכונים "וטרינים") שהם אזרחי ישראל ותושביה זכאים להכרה על פועלם וגבורתם במלחמה בנאצים. כמו כן קובע החוק את יום הניצחון על הנאצים, כיום שיש לציין בישראל מדי שנה לפי הוראת הממשלה. באותו יום הכנסת מתכנסת לישיבה מיוחדת ומארחת את ותיקי מלחמת העולם השנייה החיים בארץ, ראשי נציגויות זרות בארץ ואורחים נוספים. בנוסף, מתקיים טקס ממלכתי ביד ושם ברחבת אנדרטת הלוחמים והפרטיזנים היהודים, צעדה מרכזית בירושלים וטקסים ברחבי הארץ.

### **יום ירושלים כ"ח באייר**

יום חג לאומי הנחגג בישראל בכ"ח באייר לציון איחוד העיר ירושלים תחת ריבונות ישראלית בכ"ח באייר התשכ"ז, לאחר הקרב על ירושלים במלחמת ששת הימים. היום נקבע על ידי הכנסת ב"חוק יום ירושלים". מתקיימים טקסים חגיגיים בירושלים ומחוצה לה – צעדת 'ההתיישבות מצדיעה לירושלים', עצרת בישיבת מרכז הרב בהשתתפות רבנים, פוליטיקאים ואישי ציבור. בנוסף ישנם טקסי זיכרון ממלכתיים לחללים שלחמו בירושלים במלחמת ששת הימים.

### **יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל כ"ח באייר**

בסוף שנת 2003 החליטה ועדת השרים לענייני עלייה, קליטה ותפוצות להקים בהר-הרצל אנדרטה קבועה להנצחת זכר יהודי אתיופיה שנספו בדרכם ארצה. הממשלה קבעה כי טקס ממלכתי לזכר הנספים יתקיים מדי שנה בכ"ח באייר, יום ירושלים. מתקיים טקס ממלכתי בהר הרצל באנדרטה לזכר הנספים וטקסים נוספים ברחבי הארץ. בסופו מתקיים טקס נעילה - בהובלת תנועת הנוער העובד והלומד

### **חודש הרמדאן**

חודש הרמדאן הוא החודש התשיעי בשנה המוסלמית. בחודש זה חלה מצוות הצו, שהיא אחת מחמשת עמודי האיסלאם. חודש זה הוא חודש של התבוננות פנימית, התקרבות לאל, צניעות ואיפוק, כפרה על עוונות, עשיית מעשי חסד והזדהות עם הרעב והקושי שהוא מנת חלקם של עניים. בסוף כל יום אוכלים ארוחה חגיגית שנקראת אפטאר. בסיום חודש הרמדאן חל חג "עיד אל-פיטר" אשר נחגג במשך שלושה ימים ובו נוהגים לערוך ארוחות חגיגיות, ולבקר קרובי משפחה.